

Møte fredag den 24. november kl. 10

President: H a n s J . R ø s j o r d e

D a g s o r d e n (nr. 20):

1. Valg av nytt medlem og varamedlem til valgkomiteen
2. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om statsrådets protokoller for tidsrommet 1. januar – 30. juni 2000 (Innst. S. nr. 31 (2000-2001))
3. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om embetsutnemningar m.m. 1. juli 1999–30. juni 2000 (Innst. S. nr. 33 (2000-2001), jf. St.meld. nr. 8 (2000-2001))
4. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av måloppnåelse og prosjektstyring i prosjektet EDB lokal forvaltning i Hæren og Heimevernet (Innst. S. nr. 30 (2000-2001), jf. Dokument nr. 3:11 (1999-2000))
5. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse vedrørende måloppnåelse i politi- og lensmannsetaten (Innst. S. nr. 32 (2000-2001), jf. Dokument nr. 3:10 (1999-2000))
6. Innstilling fra justiskomiteen om Datatilsynets årsmelding 1999 (Innst. S. nr. 22 (2000-2001), jf. St.meld. nr. 41 (1999-2000))
7. Forslag fra stortingsrepresentant Kristin Krohn Devold på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 16. november 2000 (Jf. Innst. O. nr. 12):
«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til felles aldersgrense for statlige og private pengespill»
8. Referat

Presidenten: Representanten Hilde Frafjord Johnson, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra representanten Siri Frost Sterri foreligger søknad om permisjon i dagene 27. og 28. november for å delta på møte i EØS-parlamentarikerkomiteen i Brussel.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Michael Momyr, innkalles for å møte i permisjonstiden.
3. Michael Momyr innvelges i Lagtinget for den tiden han møter for representanten Siri Frost Sterri.

S a k n r . 1

Valg av nytt medlem og varamedlem til valgkomiteen

Presidenten: Presidenten ber om forslag på nytt medlem og varamedlem til valgkomiteen.

Tom Thoresen (A): Jeg foreslår Astrid Marie Nistad som nytt medlem, og Reidun Gravdahl som nytt varamedlem.

Presidenten: Astrid Marie Nistad er foreslått som nytt medlem av valgkomiteen etter Anneliese Dørum, og Reidun Gravdahl er foreslått som nytt varamedlem av valgkomiteen. – Andre forslag foreligger ikke, og presidenten antar at det kan voteres på vanlig måte.

V o t e r i n g :

Astrid Marie Nistad og Reidun Gravdahl ble enstemmig valgt som nytt medlem og nytt varamedlem av valgkomiteen.

S a k n r . 2

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om statsrådets protokoller for tidsrommet 1. januar – 30. juni 2000 (Innst. S. nr. 31 (2000-2001))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 625)

S a k n r . 3

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om embetsutnemningar m.m. 1. juli 1999–30. juni 2000 (Innst. S. nr. 33 (2000-2001), jf. St.meld. nr. 8 (2000-2001))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 626)

S a k n r . 4

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av måloppnåelse og prosjektstyring i prosjektet EDB lokal forvaltning i Hæren og Heimevernet (Innst. S. nr. 30 (2000-2001), jf. Dokument nr. 3:11 (1999-2000))

Vidar Kleppe (Frp) (ordfører for saken): Stortinget har i dag til behandling Dokument nr. 3:11 for 1999-2000 om Riksrevisjonens undersøkelse av måloppnåelse og prosjektstyring i prosjektet EDB lokal forvaltning i Hæren og Heimevernet.

IT-prosjektet ble igangsatt i 1988 for å effektivisere forvaltningen ved de lokale avdelingene i Hæren og Heimevernet. Riksrevisjonens undersøkelse av prosjektet viser at de målene som en satte seg for utvikling og innføring av de nye IT-løsningene, ikke har gitt de forventede resultatene og gevinstene som en la opp til.

I undersøkelsen er det vurdert hvordan styringen og kontrollen med prosjektet er blitt ivaretatt, og det har ikke vært godt nok. Riksrevisjonen konkluderer nemlig med at prosjektet var en kostbar IT-løsning med høye ambisjoner som i liten grad har gitt de resultatene og gevinstene som var forutsatt.

Undersøkelsen viser videre at prosjektet ble belastet med 550 mill. kr. Dette var en økning på 375 mill. kr i forhold til det opprinnelige estimatet på 175 mill. kr for

prosjektet. Det skulle utvikles seks moduler med til sammen 23 undersystemer. I 1999 var det bare tre moduler med seks undersystemer som var utviklet og tatt i bruk. Verken i Hæren eller i Heimevernet etablerte man systemer for å måle og realisere de gevinstene som var forutsatt. Prosjektet manglet et planmessig opplegg for å ta ut gevinster etter hvert som modulene og undersystemene ble utviklet og innført.

Undersøkelsen viser videre at det har vært svakheter ved systemene når det gjelder styring og oppfølging av prosjektet. Dette gjelder både systemutvikling og innføring av de ferdige løsningene. På flere punkter er det avdekket mangelfull styring og kontroll fra FO og Hærstaben, som hadde det operative ansvaret for gjennomføringen av prosjektet. Men det må sies at da dette prosjektet ble innført, var det etter påtrykk fra Finansdepartementet, og det ble også sagt fra Forsvarets side at dette prosjektet var veldig ambisiøst.

Det ble også foretatt kravreduksjoner fra Forsvarets side. Men alle var klar over at det var et risikofylt prosjekt, noe en også har sett i merknadene og i den videre oppfølging som ble gjort fra forsvarskomiteens side da en behandlet disse sakene.

Riksrevisjonens undersøkelse viser også at Heimevernet i praksis fikk definere seg ut av viktige deler av prosjektet. Ledelsene ved lokalavdelingene fikk i stor grad anledning til selv å avgjøre hvilke moduler og delsystemer en skulle ta i bruk – dette uten at en var forpliktet av en samlet plan for koordinering av prosjektene.

En enstemmig komite har sluttet seg til det gode arbeidet som Riksrevisjonen har gjort i denne saken, og vi håper og regner med at oppfølgingen av slike prosjekter som dette i andre etater og i andre systemer legger grunnlaget for at en er mer påpasselig i alle faser ved innføring av nye prosjekter før en setter dem i gang.

Sigurd Grytten (A): I 1998 igangsatte Hæren IT-prosjektet EDB lokal forvaltning for å effektivisere forvaltningen ved de lokale avdelingene. Systemet skulle være fullt utbygd i 1995, og investeringskostnadene var anslått til 175 mill. kr.

- Hovedmålsettingene for prosjektet var å
- gi den lokale ledelsen et verktøy for mer effektiv ledelse og styring
  - øke produktiviteten
  - forenkle og effektivisere informasjonsbehandlingen innen avdelingene
  - legge forholdene til rette for en mer effektiv informasjonsutveksling mellom nivåene i Hæren og Heimevernet

Prosjektet skulle gi en effektivisering på 400–500 årsverk, og den årlige gevinsten ble vurdert til 373,5 mill. kr.

Riksrevisjonens undersøkelser viser at prosjektet i liten grad har gitt de resultater og gevinster som var forutsatt. Dette er lite tilfredsstillende, spesielt med tanke på at prosjektet ble langt mer kostbart enn beregnet.

Riksrevisjonens undersøkelser avdekker at prosjektet ble belastet med 550 mill. kr, og dette er en økning på

375 mill. kr i forhold til det opprinnelige estimatet på 175 mill. kr.

Kontroll- og konstitusjonskomiteen er ikke akkurat ukjent med statlige prosjekter som blir mer kostbare enn budsjettert, og i ettertid er det derfor viktig å peke på årsaker til at prosjektet ikke nådde sine målsettinger, slik at vi kan lære av dette i ettertid.

Riksrevisjonens undersøkelse viser at verken Hæren eller Heimevernet hadde etablert system for å måle og realisere gevinster. Det foreligger derfor ingen dokumentasjon på om Hæren eller Heimevernet hadde nådd målene om reduserte drifts- og investeringskostnader. Riksrevisjonen kan imidlertid vanskelig se at prosjektet har bidratt til å sikre en mer effektiv informasjonsutveksling mellom de ulike nivåene og enhetene i Hæren og Heimevernet.

Riksrevisjonen har også avdekket svakheter i prosjektstyringen. Framdriftsplanene var de første årene generelle og lite retningsgivende for gjennomføringen, og Riksrevisjonen mener at prosjektets organisering har vært preget av en rekke uavklarte forhold mellom prosjektlederen, prosjektgruppen og styringsgruppen. Forståelsen for hva som har vært den enkeltes oppgaver og ansvar har vært mangelfull. Dette prosjektet og andre prosjekter som har blitt dyrere og/eller ikke oppnådd sine målsettinger, viser at det er nødvendig kontinuerlig å evaluere og utvikle bedre kontrollrutiner og prosjektstyring i statlige prosjekter.

Komiteen deler Riksrevisjonens konklusjon om at EDB lokal forvaltning i Hæren og Heimevernet var en kostbar IT-satsing med høye ambisjoner som i liten grad har gitt de resultater og gevinster som var forutsatt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 626)

S a k n r . 5

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse vedrørende måloppnåelse i politi- og lensmannsetaten (Innst. S. nr. 32 (2000-2001), jf. Dokument nr. 3:10 (1999-2000))

Vidar Kleppe (Frp) (ordfører for saken): Behandlingen av Dokument nr. 3:10 er viktig når det gjelder hvordan vi bruker våre ressurser, og også hvordan Riksrevisjonen kan undersøke og vurdere hvordan de enkelte etatene oppnår de målene de har i forhold til vedtak som er fattet i Stortinget, og forutsetninger som er lagt i denne sal. Derfor viser undersøkelsen som vi behandler i dag, at det foreligger et stort effektiviseringspotensial i politi- og lensmannsetaten.

Riksrevisjonen påpeker at beregningene av den effektiviseringen som er utført av Politiet ut fra de økonomiske ressurser de har, viser at her er det mye å hente ved å koordinere bedre, slik at en får mer ut av de ressursene en har i dag. Undersøkelsen viser nemlig at det er varierende og til dels svak måloppnåelse på flere områder både i

Politiet og i lensmannsetaten når det gjelder sentrale og lokale resultatmål.

Den økte ressursinnsatsen til politi- og lensmannsetaten har ikke i tilstrekkelig grad bidratt til de resultater med hensyn til oppklaringsprosent og saksbehandlingstid som en har satt seg som mål. I beregningene av effektiviteten som er utført av Riksrevisjonen i perioden, er det anslått at det er mulig å øke antallet oppklarte forbrytelser og forseelser med rundt 30 pst. med de ressursmessige rammene som politi- og lensmannsetaten har i dag. Selv om disse beregningene ikke viser det generelle effektiviseringsnivået, synes det i hvert fall som om forbedringsmulighetene er betydelige, noe komiteen har lagt vekt på, og noe komiteen er enig med Riksrevisjonen i.

Når en ser på den økningen som har skjedd på justis-sektorens budsjett, og når en ser på endringene i produktivitet i perioden 1996-98, ser en at de økonomiske ressursene som er lagt inn i politi- og lensmannsetaten, ikke er blitt fulgt opp tilsvarende av etaten.

Det viser seg også at den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden for straffesaker fortsatt er altfor lang: rundt 200 dager for uoppklarte forbrytelser, og i 30 av 54 politidistrikter har saksbehandlingstiden økt fra 1997 til 1998. Flere av de sakene som Riksrevisjonen har undersøkt, har blitt liggende i perioder uten at det har skjedd noen spesiell etterforskning. Og i en av fire saker innenfor politi- og lensmannsetaten gikk det mer enn 30 dager før avhørsfasen startet.

Riksrevisjonens undersøkelse viser videre at den manglende påtalekapasiteten får konsekvenser for hele straffesaksbehandlingen og gir en lengre saksbehandlingstid. I de sakene som Riksrevisjonen har undersøkt, går halvparten av saksbehandlingstiden med til påtalesfasen.

Restansene har økt med over 12 pst. på landsbasis ifølge Riksrevisjonens undersøkelse. Det syns en enstemmig kontroll- og konstitusjonskomite ikke er bra.

Når det gjelder oppklaringsprosenten, vet vi at den varierer fra saksområde til saksområde. Men når oppklaringsprosenten på landsbasis bare har økt fra 32 til 36 i perioden 1996-98, er ikke det godt nok når vi ser på de ressursene vi har brukt på sektoren. Undersøkelsen viser også at det er stor variasjon både i nivå og utvikling mellom distriktene og mellom de ulike kriminalitetstyper.

Jeg kan nevne at oppklaringsprosenten for volds- og vinningsforbrytelser har gått ned i perioden. Og det har jo blitt en vekstnæring i vårt samfunn etter hvert, som vitner om at vi ikke tar i bruk nok tiltak, midler og ressurser til å få gjort noe med det. Det er et varsku når Riksrevisjonen kan påvise at over 70 pst. av sakene som Riksrevisjonen har undersøkt i denne perioden som gjelder anmeldelse av grovt tyveri i hus og villa, ikke ble oppklart.

Derfor er det også viktig det Fremskrittspartiet og Høyre sier i sin særmerknad. Vi slutter oss til innstillingen som foreligger, men vi mener på bakgrunn av det jeg har sagt, at det er viktig at politi- og lensmannsetaten ikke stadig blir pålagt nye arbeidsoppgaver uten at de får tilstrekkelig med økonomiske ressurser og bemanning til å takle det. En ser at til og med Riksadvokaten nylig har

gått kraftig ut mot endringen av promillegrensen, som gjør at politiet får mer å ta seg av, og også kvadratmeterbegrensningen i åpningstidsloven. Da er det klart at oppgavene som politiet må ta seg av i samfunnet i dag, er store. Vi vil – i hvert fall fra Fremskrittspartiets og Høyres side – ha fokus på det som er det viktigste, nemlig at vi får gjort noe med den utviklingen vi ser, at ulike kriminelle handlinger og kriminelle typer i økende grad er et anslag mot landet vårt. Disse får midler som gjør at de kan videreføre det de har drevet med, som har vist seg å være veldig effektivt i den norske rettsstat i dag, fordi kriminalitet ikke straffer seg i den grad vi vil at det skal.

Vi håper at de merknadene som en enstemmig komite har kommet med ved behandlingen av dette viktige dokumentet, gjør at dette blir gjenstand for en ny gjennomgang, og at politi- og lensmannsetaten og departementet og ministeren følger opp dette arbeidet, som er så viktig, noe også Riksrevisjonen har påpekt.

Gunnar Skaug (A) (komiteens leder): Alle ønsker vi en effektiv politi- og lensmannsetat, ikke bare fordi etaten gjennom forebyggende, håndhevende og hjelpende virksomhet skal være med på å sikre oss som borgere i landet vårt rettssikkerhet, trygghet og alminnelig velferd for øvrig. Derfor må politi- og lensmannsetaten ha forutsetninger for å nå de målene som er satt for bekjempelse av kriminalitet, spesielt i forhold til oppklaringsprosent og saksbehandlingstid.

Slik sett er, som saksordføreren, Vidar Kleppe, har redegjort for på en grei måte, Riksrevisjonens undersøkelse vedrørende måloppnåelse i politi- og lensmannsetaten et meget nyttig og også et konstruktivt dokument – nyttig i den forstand at undersøkelsen avdekker store svakheter, konstruktiv er undersøkelsen fordi den avdekker at det foreligger store muligheter for en effektivisering i etaten. At det er mulig å forbedre både oppklaringsprosent og saksbehandlingstid generelt ganske vesentlig, virker betryggende.

Jeg vil derfor nøye meg med å vise til kontroll- og konstitusjonskomiteens understreking av at komiteen er meget tilfreds med den måten Justisdepartementet har fulgt opp Riksrevisjonens rapport på. Det er allerede satt i verk et betydelig arbeid for å effektivisere straffesaks-kjeden.

Det er samtidig viktig, som en enstemmig komite gir uttrykk for, uten at jeg skal gå i detalj, å unngå at politi- og lensmannsetaten pålegges nye oppgaver utover dem som etaten er pålagt ved lov. Dette betyr i klartekst at ressursene til politi- og lensmannsetaten i stadig større grad må rettes inn mot primæroppgaven som etaten er satt til å løse, nemlig kriminalitetsbekjempelse.

Odd Holten (KrF): Det denne saken handler om, er politi- og lensmannsetatens måloppnåelse, et arbeid som er regulert i lov om politiet av 4. august 1995, noe saksordføreren allerede har gått grundig gjennom. Av de dokumenter som foreligger i saken, kommer det fram at etaten i dag har ca. 5 milliarder kr til disposisjon, og vel 10 000 ansatte. Dette er en rimelig god ressurs for dette formål,

selv om en til enhver tid har forhold der en kunne tenke seg å få en bedre utnytting, og også, ikke minst, muligens flere mannskaper til disposisjon i gitte situasjoner.

Undersøkelsen fra Riksrevisjonen tar for seg – i sin begrensning – målene som er satt for det kriminalitetsforebyggende arbeid, og da spesielt med vekt på oppklaringsgrad og saksbehandlingstid. En samlet komite peker på behovet for høy prioritet i forhold til å effektivisere etaten, noe som selvfølgelig er viktig, og mulighetene for å bedre ressursutnyttelsen synes absolutt å være til stede. Saksbehandlingstiden, rundt 200 dager nå, bør reduseres. Vi vet alle at hurtighet i saksbehandling, spesielt på dette området, er ønskelig.

Vi ser også av innstillingen at Høyre og Fremskrittspartiet har en kort merknad hvor søkelyset rettes mot å dele politiets arbeid i ulike grupper ut fra forbrytelsens alvorlighetsgrad. Det må bli en vanskelig oppgave å foreta en slik avgrensning etter min vurdering. Hva er viktige saker for politiet? Eksemplene som nevnes, nemlig promillekontroll på vei og til sjøs, kan nedprioriteres, ifølge Fremskrittspartiet og Høyre. Men dette er også forhold som kan få store følger for dem det gjelder, ikke minst med hensyn til både skader og eventuelt dødsfall. Derfor synes i hvert fall Kristelig Folkeparti at det politiet til enhver tid blir pålagt, må gjennomføres fullt og helt og på like fot. Politiets arbeid må rettes inn mot alle forhold som strir mot norsk lov. Men selvfølgelig, det må også være en viss mulighet til å ta de tyngste saker først.

Jeg ønsker imidlertid også å benytte muligheten til å gi uttrykk for at politi- og lensmannsetaten gjør et godt arbeid. Det er ikke tvil om at generelt sett har de god tillit i befolkningen, selv om etaten, ifølge dette arbeidet som Riksrevisjonen nå har utført, må søke å øke sin effektivitet og bli bedre i forhold til oppklaring.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Vidar Kleppe (Frp): Jeg kan ikke la det stå uimotsagt når representanten Holten gir inntrykk av at Fremskrittspartiet og Høyre ikke tar alvorlig det med promille. Jeg vil i hvert fall si fra Fremskrittspartiets side at promillekontroller vil vi selvfølgelig ha. Men det jeg påpekte i mitt innlegg, var at riksadvokaten har gått ut og satt spørsmålsteget ved de prioriteringene som politi- og lensmannsetaten er nødt til å ha.

Når representanten Holten sier at avgrensning i forhold til «forbrytelsens alvorlighetsgrad» er vanskelig, er jeg enig med representanten Holten. Men representanten Holten har jo, på bakgrunn av de økonomiske rammene som han har gitt justisdepartementet, vært med på å bygge opp under de vanskelighetene som etaten har fått når det gjelder prioriteringer. Det er klart at hvis vi ikke følger opp og bidrar med mer penger til politi- og lensmannsetaten – og stadig pådynger dem nye ting som de skal ta seg av – er det ikke rart at Fremskrittspartiet, Høyre og riksadvokaten setter spørsmålsteget ved stadig nye ting som en må prioritere, og det er det saken gjelder. Så jeg vil bare oppklare den misforståelsen. Fremskrittspartiet, som er det partiet som virkelig er opptatt av å få gjort noe på justis-

sektoren, skal ikke bli sittende med skjegget i postkassa ved at det nærmest blir skapt det inntrykk at vi ikke vil bevilge nok penger, og at vi vil avvikle promillekontrollene. Det er altså ikke korrekt.

Odd Holten (KrF): Jeg opplever ikke det jeg berørte, som en misforståelse i forhold til Fremskrittspartiets uttalelse i deres merknad i denne saken. I merknaden nevnes konkret disse forhold som jeg berørte, og at dette er forhold som bør kunne tones ned, ut fra – som jeg også sa – en stram bemanningssituasjon. Men jeg mener nettopp på bakgrunn av de undersøkelser som Riksrevisjonen har foretatt, at det fortsatt er grunnlag for å få til en bedre ressursutnyttelse, og at effektiviseringspotensialet innenfor etaten må utnyttes på en bedre måte og dermed skape rom for også den type aktivitet som blir omhandlet i merknaden fra Fremskrittspartiet og Høyre. Jeg skal være den første til å beklage at riksadvokaten går ut på en slik måte og gir et signal om å foreta en gradering av ulike typer aktiviteter. Dette synes jeg er en svært uheldig måte. Politiet må selvfølgelig ivareta den lovgivning som vi har på dette området også.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Finn Kristian Marthinsen (KrF): Når jeg bad om ordet, var det nettopp med bakgrunn i innlegget til representanten Kleppe. Jeg vil gjerne understreke innledningsvis at det er viktig at vi gir både kredit og oppbakking til politiet for den virksomhet som de driver. Det er utrolig mye godt arbeid som gjøres, også på andre områder innenfor justisvesenet. Men jeg synes ærlig talt at Riksadvokatens prioriteringer – som Fremskrittspartiet og Høyre bruker som en type alibi for sin egen merknad – er upassende. Er det vedtak av et flertall i Stortinget som er en merbelastning for politiet? Det er en underlig påstand. Merbelastning i forhold til hva? Hvem er det som bestemmer hva som er viktig? Er det ikke den lovgivende myndighet som sier hva som er viktig når den gjør vedtak?

Jeg fristes – kanskje nesten for mye, slik at jeg gir etter for fristelsen, og det er jo som presidenten selv er kjent med, ikke veldig lurt, i hvert fall ikke i enhver sammenheng – til å spørre: Det skulle vel ikke tilfeldigvis være slik at det er den skjenkepolitikk, den alkoholpolitikk og den ruspolitikk som Høyre og Fremskrittspartiet står for, som er årsaken til merbelastningen for politiet? Ja, jeg beklager at fristelsen ble for stor, men slik representanten Kleppe la opp til det i sitt innlegg, var det vel kanskje ikke annet å vente. Og jeg angrer heller ikke på at jeg falt for fristelsen.

Presidenten: Presidenten har forståelse for at fristelser kan bekjempes eller ikke bekjempes. Det er en politisk sak i mange tilfeller.

Statsråd Hanne Harlem: Riksrevisjonens rapport er nyttig fordi den peker på og dokumenterer manglende

effektivitet i politi- og lensmannsetaten, og derved forbedringspotensial. Særlig gjelder dette straffesaksbehandlingen, som jo er det Riksrevisjonen har konsentrert seg om. Riksrevisjonens resultater bekreftes av en arbeidsgruppe ledet av assisterende riksadvokat Jahre, i et notat om straffesaksbehandlingen som ble avgitt i juni i år, hvor man gjennomgår og nettopp bekrefter det Riksrevisjonen også sier, at straffesaksbehandlingen tar unødigg lang tid, og at det er for mye såkalt liggetid i sakene. Denne arbeidsgruppen og også en annen arbeidsgruppe som har sett på andre deler av straffesakskjeden, har kommet med forslag til en rekke tiltak som Justisdepartementet er i ferd med å følge opp.

Vi arbeider også med forbedringer når det gjelder de øvrige delene av politiets virksomhet. Jeg tenker da spesielt på politidistriktsstrukturen, som vil bli forelagt Stortinget i løpet av relativt kort tid, og som jeg er overbevist om også har sammenheng med effektiviteten i politi- og lensmannsetaten. En videreutvikling på IT-siden er også viktig for å bidra til en bedre effektivitet ved at de forskjellige aktørene i straffesakskjeden gjennom IT-utvikling i større grad kan samhandle også på IT-siden. I dag er det slik at veldig mye av det som tastes inn i én datamaskin i ett av leddene i straffesakskjeden, må tastes inn på nytt igjen i det neste. Og det burde snart være unødvendig i vår tid.

Det siste jeg hadde ønske om å knytte en kommentar til, var merknaden fra mindretallet om politiets behov for å konsentrere seg om de viktigste tingene. Det generelle utgangspunkt er jeg – på samme måte som representanten Skaug – helt enig i, nemlig at det er viktig å tenke gjennom hvilke lovbrudd som det bør reageres på med straff, og hvilke lovbrudd man i stedet for bør reagere på med andre sanksjoner. Derfor er vi i ferd med å sette ned et utvalg som nettopp skal utrede alternative sanksjoner til straff. Eksempler på alternative sanksjoner er omgjøring av forvaltningsvedtak, ulike former for gebyr, påbud om stansning, inndragning av vinning og tvangsmulkt til gjennomføring av lovlig tilstand. Dette er for så vidt sanksjoner som man delvis bruker i dag, men som det kan være grunn til å tenke gjennom i en mer prinsipiell og større sammenheng for å se om den er fornuftig den måten vi fordeler sanksjonene på, mellom straff og dermed politiansvar, og andre typer sanksjoner.

Men selv om jeg altså er enig i det generelle utgangspunktet om at vi må tenke oss om hver gang vi legger en ny oppgave til politiet, er jeg derimot ikke enig i de konkrete eksemplene mindretallet viser til. Det blir ikke flere promillekontroller av at man har en annen promillegrense. Politiet har en oppgave knyttet til åpningstidsbestemmelser selv om man er uenig i måten det er regulert på. Det er bare i det øyeblikket man er imot enhver form for regulering – som muligens enkelte partier er – at den delen av belastningen som legges på politiet som følge av at Stortinget ønsker å regulere åpningstider i samfunnet, har stor betydning.

Kristin Krohn Devold (H): Jeg er i grunnen glad for at denne debatten gir oss muligheter til å se et tema i for-

hold til to komiteer. Det å drive resultatkontroll av det vi faktisk oppnår over justisbudsjettet, har justiskomiteen vist økt oppmerksomhet. Slik sett er denne innstillingen viktig, og det er viktig at også justispolitikkerne engasjerer seg.

Jeg vil kort si følgende: Selvsagt skal politiet prioritere det viktigste først. Det har ikke vært noen uenighet om det i justiskomiteen, og hva som er de viktigste kriminalpolitiske oppgaver, står både i justisinnstillingen og i justisbudsjettet. Det handler om drap, grov vold, seksuelle overgrep, pedofili, gjenganger/vinningskriminalitet, angrep på liv, helse og privat eiendom og selvfølgelig også internasjonal kriminalitet. I tillegg nevner vi barne- og ungdomskriminalitet, som er i fremvekst. Dette har vært de samme områdene som justiskomiteen har dratt frem hele denne perioden. Det er klart at politi- og lensmannssektoeren skal gjøre disse oppgavene først. Slik oppfatter jeg også Gunnar Skaug.

Uten at vi behøver å konkretisere hva man ikke skal prioritere først, sier det seg selv at en del andre oppgaver da vil få en lavere prioritering. Så vil jeg benytte anledningen til å ta riksadvokaten litt i forsvar siden han ikke har adgang til Stortingets talerstol. Riksadvokaten uttalte seg om f.eks. promilleloven fordi han ble bedt om å uttale seg, først fra Justisdepartementet, da de sendte saken på høring, senere fra justiskomiteen, da vi hadde vår høringsrunde. Det var ikke bare riksadvokaten som var krystallklart negativ i sin anbefaling i 0,2-saken. Både Politiets Fellesforbund, Advokatforeningen og vanlige arbeidstakere via LO gav et klart råd om ikke å vedta 0,2-loven.

Litt kort fortalt kan man si at fra justissektoren var det veldig mange advarsler mot denne loven, nettopp på bakgrunn av det generelle tema som vi diskuterer her i dag, at politiet må gjøre det viktigste først. Det er ingen hemmelighet at det var interesser på samferdselssektoren mer enn på justissektoren, også på regjeringshold, som syntes at dette var en veldig viktig sak å kjøre gjennom Stortinget.

0,2-saken har også en side til et helt parallelt tema, nemlig kontroll av bilførere som er narkotikapåvirket. Grunnen til at politiet var skeptisk, var at de var i tvil om at dette ville gå ut over politiets muligheter til å ha en effektiv kontroll av narkotikapåvirkede bilførere. Jeg skal ikke dvele mer ved 0,2-saken, fordi den er tilbakelagt, men jeg vil gjenta at de høringsuttalelsene som ble gitt, bl.a. fra riksadvokaten, har kommet etter en klar oppfordring både fra regjering og storting.

Så til slutt: Det er bra at Riksrevisjonen gir oss en anledning til i større grad å drive kontroll av det politi- og lensmannsetaten gjør. Det er bra at justisministeren sier at de har et utvalg som skal gjennomgå disse tingene, og at det vil være enkelte lover som vil bli endret som følge av det. Jeg har også oppfattet at barne- og familieministeren tenker på å avvikle Brustad-bua. Da er vi også et steg i riktig retning, og det er positivt at Regjeringen kan snu på enkelte slike punkt. Selvfølgelig er det også bra at politiet følger prioriteringen om å gjøre det viktigste først, og så får vi politikere ta innover oss at det betyr at enkel-

te ting vi vedtar her i huset, kommer nokså lavt ned på prioriteringslisten.

Vidar Kleppe (Frp): Jeg er glad jeg representerer et parti som er politi- og lensmannsetatens beste venn, og som ikke er på de kriminelles side. Jeg har dermed ikke sagt at noen andre i denne sal er det, men det er i hvert fall manglende vilje til å bevilge økonomiske ressurser for å få studenter på Politihøgskolen ut i arbeid, samtidig som kriminaliteten er en vekstnæring, og samtidig som det enkelte politidistrikt skriker etter flere personer som kan påta seg den viktige jobben det er å bekjempe kriminalitet.

Grunnen til at jeg tok ordet igjen, var innlegget fra representanten Marthinsen fra Kristelig Folkeparti. Han falt for fristelsen – jeg trodde ikke de falt så lett for fristelsen i det partiet som han kommer fram men det er jo greit nok. Vi vet også at forbuden frukt smaker best for enkelte. Når han sier at Fremskrittspartiets skjenke- og alkoholpolitikk er grunnen til de tilstandene vi ser, og at det var en fordekt oppgave å prøve ikke å ta det ansvaret innover oss i den komitemerknaden som vi har sammen med Høyre, er det selvfølgelig ikke korrekt i det hele tatt. Fremskrittspartiets alkohol- og skjenkepolitikk gir i hvert fall de folkevalgte muligheter til å foreta kontroller, enten i kommunene eller på restauranter som har skjenkeløyve på lovlig måte. Det har man ikke der man skjenker illegalt, og det er kanskje en av grunnene til at Kristelig Folkeparti faktisk er blitt smuglernes beste venn. Foran siste valg så vi til og med at enkelte bad om at de skulle gjøre et godt valg, slik at man fremdeles kunne ha høye priser på alkoholholdige drikker for at profitten kunne opprettholdes. Jeg konstaterer at det budsjettforliket som de har inngått med «det kongelige norske», har medført at avgiftene på disse varene skulle ned, reduseres, bl.a. på brennevin, med 17 pst. Det er ikke gjennomført, og dermed kan jeg konstatere at de som driver med smugling og organisert kriminalitet på dette området, kan gå lyse tider i møte selv om vi nå er i mørketiden.

Ellers vil jeg også si helt på tampen av diskusjonen og debatten at det er bra at justisministeren skal se på alternative måter, som hun var inne på, og at det er nedsatt et utvalg for å gjennomgå hva politiet gjør. Vi er sikkert ikke enig i alle konklusjonene, men vi synes det er viktig at det arbeidet blir gjennomført, og at vi får dette forelagt for Stortinget.

Men når man ser på en del av de prioriteringene som er gjort innenfor politi- og lensmannsetaten, ser vi at Justisdepartementet og flertallet i denne sal gjorde et viktig poeng av at asylavhør skulle tas ut av politiets hender og overføres til UDI. Der ble politiet frigjort fra en oppgave. Men de blir jo ikke frigjort når de må stå for utsendelsene av disse asylsøkerne. Hvis man går inn og ser på de stramme rammene som man har innenfor justissektoren, er det klart at det er enkelte ting som er viktigere enn andre. Det var for så vidt både representanten Gunnar Skaug, komitelederen, og justisministeren inne på. Men viljen i dette hus til å gjøre det som representantene Marthinsen og Holten fra Kristelig Folkeparti er opptatt av, nemlig at

vi skal dekke alle disse viktige områdene, som promillekontroller på veiene og til sjøs, må følges opp i praksis. Det nytter ikke bare med flotte festtaler og god formuleringsteknikk. Her må en følge opp med kroner og øre og bemanning som gjør at de kan foreta alt det vi i denne sal pålegger dem å gjøre.

Presidenten: Presidenten vil påpeke at dersom representanten Kleppe har til hensikt å omtale et politisk parti, skal det skje med partiets rette navn.

Vidar Kleppe (Frp): Ja, president. Jeg beklager at jeg sa «det kongelige norske». Jeg mente selvfølgelig Det norske Arbeiderparti. Men av og til omtaler de jo seg selv omtrent som kongelige. (Presidenten klubber.)

Presidenten: Presidenten finner grunn til å repetere sin påtale, hr. Kleppe.

Flere har ikke bedt om ordet.

S a k n r . 6

Innstilling fra justiskomiteen om Datatilsynets årsmelding 1999 (Innst. S. nr. 22 (2000-2001), jf. St.meld. nr. 41 (1999-2000))

Finn Kristian Marthinsen (KrF) (ordfører for saken):

Datatilsynets årsmelding har som vanlig tre hoveddeler når den legges fram for Stortinget. Det er Justisdepartementets merknader til årsmeldingen for 1999, styrets beretning for det samme år og uttalelse fra Datatilsynets direktør om virksomheten for det samme året.

Når det gjelder merknadene til Datatilsynets årsmelding, er komiteen tverrpolitisk enig. Vi merker oss at personvern er et område i utvikling og under stadig press. Det betyr at dette kan få betydning for Datatilsynets arbeidsbyrde. Vi er enig i at det er viktig at departementet foretar en løpende vurdering av det ressursbehovet som Datatilsynet har.

Når det angår Datatilsynets styre, er komiteen også svært tilfreds med at både vedtaksprotokollen og referatprotokollen fra styret blir offentliggjort. Det er i overensstemmelse med det som vi senere i dag i Odelstinget skal snakke om når det gjelder offentlighetsloven.

Vi har også merket oss at Datatilsynets saksbehandlingstid er blitt redusert som følge av et hurtigvarsprosjekt. Det mener vi er viktig. Vi synes også at Datatilsynet har foretatt en fornuftig prioritering av de ulike delene av saksbehandlingen.

To andre oppgaver som komiteen mener det er svært viktig at Datatilsynet er aktiv i forhold til, gjelder for det første høringsuttalelser. Disse bidrar til at samfunnsplanleggere og beslutningstakere har tilstrekkelig informasjon om personvern og sikring av opplysninger. Det andre er at man foretar kontrollbesøk til dem som behandler personopplysninger. Det er med på å skape en god dialog, det skaper oppmerksomhet om dette temaet, og det gir informasjon som øker bevissthetsnivået om behandling av personinformasjon.

Til slutt: Vi har merket oss at fra 1. januar kommende år vil det administrative ansvaret for Datatilsynet bli overført til Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet.
(Votering, se side 626)

S a k n r . 7

Forslag fra stortingsrepresentant Kristin Krohn Devold på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 16. november 2000 (Jf. Innst. O. nr. 12):

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til felles aldersgrense for statlige og private pengespill»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Jørn L. Stang (Frp) (fra salen): President!

Presidenten: Hr. Stang! Presidenten beklager at han ikke hadde blikket tilstrekkelig fiksert på sin høyre side.

Jørn L. Stang (Frp): Det lønner seg av og til å ha blikket rettet godt til høyre.

Jeg vil komme med noen korte kommentarer til det forslag som er lagt fram fra Høyre, om at Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til felles aldersgrense for statlige og private pengespill.

Første gang vi hadde lotteriloven til behandling, for et år siden, var jeg som saksordfører veldig opptatt av at man skulle ha like betingelser for statlige og private spill. Rent prinsipielt går Fremskrittspartiet imot å innføre aldersgrense for pengespill, med utgangspunkt i det jeg sa, at de samme betingelsene skal gjelde for private spill som for statlige spill.

Det har vært diskutert problemet med spilleavhengighet. Men etter Fremskrittspartiets syn er spilleavhengighet uavhengig av om det er private lotterier eller statlige spill det dreier seg om. Vi vil derfor påpeke at det i dag ikke finnes noen lovhjemmel som hindrer at barn kan satse sine lommepenger på statlige spill om penger, altså en forskjellsbehandling. Denne forskjellsbehandlingen er også blitt konfirmert av Odelstinget, der det er et flertall som går inn for en aldersgrense for private spill, men ikke for statlige spill.

Det er meget viktig å peke på at man må få fram vitenskapelig kunnskap med troverdighet rundt spørsmålet om spilleavhengighet før man kan konstatere at det er en økning i spilleavhengighet. Spørsmålet må i så fall ikke bare gjelde private spill, men også statlige spill. Debatten om spilleavhengighet har på mange måter vært bygd bare på antakelser og påstander som ikke har vært kvalitets-sikret gjennom uavhengig forskning.

Fremskrittspartiet vil ha det samme systemet som det er i Danmark, hvor det i utgangspunktet ikke er noen aldersgrense, men at man overlater eventuell innføring av aldersgrense til spillemarkedet – det vil altså si de som er lotteriverdige. Noen av dem som har prøvd en slik linje, er bl.a. Røde Kors, som i dag har en aldersgrense på spill

som de selv har innført, men som det nå via lov er blitt påbudt å ha uansett.

Nå er det i sak nr. 5 diskutert nettopp måloppnåelse i politi- og lensmannsetaten i forbindelse med ressursbruk, og så har vi nok et eksempel på at man pålegger politiet urimelige oppgaver, i og med at politiet i forbindelse med lotteriloven er medansvarlig for å stå for kontroll av at lotteriloven blir overholdt, først og fremst med henblikk på at aldersgrensen blir overholdt. Det er et krav om ressursbruk i politiet som Fremskrittspartiet synes er helt urimelig.

Finn Kristian Marthinsen (KrF): Når Kristelig Folkeparti kommer til å stemme imot dette forslaget i dag, er det ikke på grunn av det materielle innholdet. Det kan godt tenkes at vi kan komme fram til det standpunkt at vi ønsker en felles aldersgrense, men vi har altså i en merknad i Innst. O nr. 12 gitt uttrykk for at vi ønsker en tilbagemelding hvor disse tingene skal ses i en helhet. Det er årsaken, og jeg sier det nå istedenfor å ta ordet til stemmeforklaring senere, under avstemningen.

Jan Petter Rasmussen (A): Vi hadde ikke tenkt å si noe fra Arbeiderpartiets side i denne saken, men det faktum at representanten Stang tar ordet, gjør det nødvendig å presisere fra vår side også. Vi har fra Arbeiderpartiets side både sist og også forrige gang vi behandlet denne saken, i merknader lagt stor vekt på at en må vurdere felles aldersgrense. Men det vil vi gjøre på et langt grundigere grunnlag enn vi er i stand til å gjøre i dag, så det vil vi komme tilbake til.

Det som imidlertid også er viktig å presisere, er at det heller ikke for private spill nødvendigvis er ens aldersgrense. Vi ønsker å vurdere hele spillemarkedet, de forskjellige typer statlige spill og de forskjellige typer private spill. Vi vil komme tilbake til dette når vi får det til vurdering.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.
(Votering, se side 626)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Stortinget går da til votering. Sak nr. 1 er allerede votert over.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet:

Statsrådets protokoller for tidsrommet 1. januar–30. juni 2000 vedkommende:

Statsministerens kontor
Arbeids- og administrasjonsdepartementet
Barne- og familiedepartementet
Finans- og tolldepartementet
Fiskeridepartementet
Forsvarsdepartementet
Justis- og politidepartementet
Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet

Kommunal- og regionaldepartementet
 Kulturdepartementet
 Landbruksdepartementet
 Miljøverndepartementet
 Nærings- og handelsdepartementet
 Olje- og energidepartementet
 Samferdselsdepartementet
 Sosial- og helsedepartementet
 Utenriksdepartementet og
 Utenriksdepartementet – saker vedrørende utviklings-
 og menneskerettigheter
 - vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 8 (1999-2000) – om embetsutnemningar
 m.m. 1. juli 1999–30. juni 2000 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 3:11 (1999-2000) – om Riksrevisjonens
 undersøkelse av måloppnåelse og prosjektstyring i pro-
 sjektet EDB lokal forvaltning i Hæren og Heimevernet –
 vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 3:10 (1999-2000) – Riksrevisjonens
 undersøkelse vedrørende måloppnåelse i politi- og lens-
 mannsetaten – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde innstillet:

St. meld. nr. 41 (1999-2000) – om Datatilsynets års-
 melding 1999 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 7

Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant
 Kristin Krohn Devold på vegne av Høyre oversendt fra
 Odelstingets møte 16. november 2000:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til
 felles aldersgrense for statlige og private pengespill.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 66 mot 33 stemmer ikke
 bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 11.04.13)

S a k n r . 8

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 11.05.
